

אודות התנועה

מפלגת התנועה הוקמה כדי להניע את ישראל מהמצב הקשה ומן השיתוק שאליו נקלעה בשל מדיניות ממשלת נתניהו בארבע השנים האחרונות.

מפלגת התנועה מאמינה כי יש להניף את שני הדגלים בעת ובעונה אחת - דגל התהליך המדיני והשלום ודגל חיזוק הכלכלה וצמצום הפערים החברתיים.

מפלגת התנועה מאמינה כי התהליך המדיני יחזק את מעמדה הבינלאומי של ישראל ויהפוך לאחד ממנועי הצמיחה החשובים ביותר.

מפלגת התנועה מאמינה כי יש לקבוע באומץ סדרי עדיפויות חדשים בחלוקה התקציבית בישראל, כאשר תופסק ההשקעה בהתנחלויות הפוליטיות וכן תצומצם ההשקעה בישיבות החרדיות.

מפלגת התנועה מאמינה כי התנעת התהליך המדיני והחתירה לשלום הינם אחד ממרכיבי הביטחון הלאומי החשובים ביותר.

מפלגת התנועה מציגה את הרשימה הטובה ביותר, רשימה המשלבת אישי ציבור עם ניסיון פוליטי וביצועי גדול ביותר, אשר כולם פועלים מתוך מחויבות עמוקה לעתיד אזרחי ישראל.

מפלגת התנועה תפרוס את עקרונות המצע בכל התחומים הנוגעים לחייו של האזרח בישראל.

תוכן עניינים:

1	מבוא: מסגרת ייחוס היסטורית
1	המציאות הישראלית - "מבניין אומה" ל"תיקון חברה"
1	הזדהות ואחריות - תפיסת עולם ערכית
3	פרק א': עקרונות מדיניים לשלום
4	פרק ב': קווים לדמותה של כלכלה המאפשרת צדק-חברתי
4	• מסגרת ייחוס - בין "סוציאליזם מדינתי מיושן" לבין "אוליגרכיזם חדש"
4	• האי-שוויון כבעיה פוליטית-חברתית-כלכלית ומדינית
5	• שינוי חשיבתי - ממרחב חסום למרחב מאפשר
5	• השינוי המבני אותו תקדם התנועה בכלכלה הישראלית
5	קווים לדמותה של "הכלכלה המאפשרת":
5	• חוק יסוד זכויות חברתיות
6	• שינוי בסדרי העדיפויות: מדיניות פיסקאלית חדשה
6	• ביזור הרכוש והנדל"ן
7	• מיסוי דיפרנציאלי ופרוגרסיבי
7	• ניידות העבודה
8	• נגישות להון
9	• פנסיה לכל אזרח
9	• תוצאות צפויות של מדיניות "הכלכלה המאפשרת"
9	פרק ג': סוגיות חברתיות
9	• מהפכה מבנית בחינוך
10	• השקעה מחדש במערכת הבריאות
12	• איכות סביבה: מעבר מ"רמת-חיים" ל"איכות-חיים"
13	• ניצולי שואה
13	• מעמד האישה
13	• נכים ואוכלוסיות עם צרכים מיוחדים
13	• משפחות צעירות
13	• התיישבות עובדת
14	• שוויון בנטל
14	• הביטחון האישי
16	פרק ד': דת ומדינה

■ מבוא: מסגרת ייחוס הסטורית:

התנועה בראשות ציפי לבני – מסגרת מפלגתית חדשה, כתובת פוליטית וערכית לישראלים המרגישים כי התפרים הגסים שנתפרו בדחיפות בשעתם כדי לחבר את חלקי החברה הישראלית, מאבדים מהחיות שלהם ואינם עונים על אתגרי ההווה. לפיכך המשימה המרכזית העומדת כיום בפני החברה בישראל היא הקמה מחדש של הבית-המשותף שלנו, והפעם על אדנים יציבים ההולמים את המציאות הנוכחית.

■ אחריות למשימה היסטורית זו ניצבת בייסוד הקמתה של התנועה.

התנועה תפעל להוביל את החברה בישראל ליעד זה מתוך תפיסת עולם ערכית המבוססת על ההכרה בדרישה לאחריות הן מצד המדינה כלפי אזרחיה והן מצד הפרט כלפי הקהילה.

הזדמנות לכולם – אחריות מכולם – מדינה לכולם

■ מבט רקע – המציאות הישראלית – "מבניין אומה" ל"תיקון חברה":

מייסדי המדינה השתייתו את אתוס התקומה על אמרתו של הלל הזקן "אם אין אני לי, מי לי? וכשאני לעצמי, מה אני? ואם לא עכשיו, אימתי?" וייצרו את החיוניות הדרושה להקמה דחופה של מדינה.

עם השנים, ההישגים של הציונות הושגו והפכו למובנים מאליהם – מדינת ישראל קיימת, אין ערעור חיצוני אמיתי על קיומה, ורובו של העם היהודי חי במדינת ישראל.

הדחיפות וצורכי השעה הביאו לכך שהבית שהוקם, נבנה כבית ארעי וכמקלט השתול על יסודות ארעיים ולא בני קיימא. הסדרים פנימיים שכוחם היה יפה, אולי, לימיה הראשונים של המדינה נוכח הדחיפות וצוק העיתים שאפיינו את התקופה ההיא, איבדו את הרלוונטיות שלהם ואינם יכולים עוד לשמש כמסדיר אפקטיבי לאתגרים העומדים בפני מדינת ישראל כיום.

התשתיות הראשוניות החלו לקרטע ולהציף סתירות פנימיות משתקות המביאות לחוסר אמון של הכל בכל. במרוצת השנים, הסכמים חברתיים-כלכליים ותרבותיים שנתפרו בתפירה גסה, הלכו ונפרמו. תש כוחה של החברה הישראלית, אבד האמון במבנים ובתהליכים המדינתיים הקיימים, והתערער הביטחון במארג השברירי של החברה הישראלית.

בעוד תהליך הסדיקה מתעצם, המנהיגות הפוליטית, הכלכלית והתרבותית ממשיכה למצות את אתוס התקומה שהתפוגג לחלוטין, כשלנגד עיניה מתגלית חברה מותשת ועייפה אשר אינה מסוגלת יותר לייצר מתוכה את החיוניות הנחוצה לה על מנת לפתור את הסתירות הפנימיות ולהתמודד עם האתגרים שעומדים מולה. האתגר הגדול העומד בפנינו הוא הקמה מחדש של הבית המשותף שלנו, והפעם על אדנים יציבים ההולמים את המציאות הנוכחית. אתגר זה כרוך בשינוי כיוון ובגיבוש מחדש של חברה הנשענת על תודעה היסטורית, והכרה כי תם עידן התקומה ושהגיע עידן הביסוס, הגיעה העת לבסס אתוס חדש שיפתח פרק חדש בהיסטוריה הישראלית. הגיעה שעתו של דור חדש שנוטל עליו את האחריות לרענן את האידיאולוגיה ולפתח שיח פוליטי חדש אשר יתמודד עם חלקה החסר של מימרתו של הלל הזקן, "ואם אני לעצמי מה אני?".

מענה לשאלה זו לא יבוא מהגדרה מחודשת של הזהות הישראלית והכפפתה לציבור, אלא דווקא משינויי המבנים והמסגרות הפוליטיות והחברתיות אשר יזמינו ויאפשרו מעברים, החלפות, הכלות וכיבוד של השונה. גיבושן של פרקטיקות יומיומיות חדשות אשר מהן תצמח זהות מקומית נזילה ומתחדשת. שינוי יבוא ממעבר מבניין אומה לתיקון חברה, שינוי יבוא באמצעות מבט נוקב בעניינים פנימיים קיומיים ובאופן שבו פריצת דרך מדינית תביא לקידום הכלכלה והחברה.

- כתיבת חוקה לישראל ושינוי שיטת הבחירות
 - העברת מרכז הכובד הפוליטי למסגרות אזרחיות
 - ביזור ההון, פירוק פירמידות כלכליות ועידוד יוצא דופן לעסקים קטנים. חיזוק תשתיות רגולטוריות לאכיפת האחריות על ניהולו של ההון הציבורי.
 - אפשרון ונגישות אזרחית רחבה למבנים כלכליים וחברתיים.
- מהפכה בשיח הישן ושינויים של מבנים שלטוניים יאפשרו לסתירות הפנימיות – במקרה הטוב – להסתדר מעצמן,

ובמקרה הגרוע - יאפשרו יציבות פוליטית, חברתית וכלכלית אשר תהיה מסוגלת לא רק לאפשר להגיע להכרעה נדרשת בשאלות קשות, אלא בעיקר לשמר מידה של אמון ולכידות גם אחרי הכרעות שכאלו. מדינה בת קיימא, הבנויה כבית משותף ואיתן על אדנים יציבים והוגנים, תממש בעצם קיומה המתוקן את חזון הדורות, ומתוך הכרת ערכה המהותי תוכל להשתלב במרחב הגיאוגרפי והתרבותי שבו היא מתקיימת, באופן המכבד את הסובבים אותה ואותה-עצמה.

■ הזדהות ואחריות - תפיסת העולם הערכית:

התנועה מבוססת על תפיסת עולם ערכית לפיה מצב האדם והחברה, מורכב משתי ההבנות הבאות:

הזדהות - היכולת להתחבר עם הזולת, להעמיד עצמנו במקומו, להבין את הצרכים הנגזרים ממערכת הערכים שלו (הצפויה להיות שונה משלנו).
אחריות - חובת הפעולה לאור ההזדהות, הן אחריות עצמית (לפעול לרווחתי), והן אחריות חברתית (לפעול לרווחת הזולת מתוך אמפתיה לשונותו).
ציאה מתוך הבנות אלה מעמידה בפני הציבור את המושגים הבסיסיים שבליבת מערכת הערכים של התנועה:

- ביטחון - מתן הגנה לאנשים מאוימים או תחת לחץ
- הגשמה עצמית (השתלבות בחברה) - לעצמך, וכפועל יוצא גם לזולת
- חופש - כדי לאפשר לשאוף למימוש הגשמה עצמית
- הזדמנות - כדי לאפשר לגלות ולפעול להשגת הנדרש להגשמה עצמית
- הוגנות - כדי לאפשר חופש והזדמנויות
- ביזור - של אמצעי הכוח הפוליטיים והכלכליים
- נגישות - למשאבים ולאמצעים כלכליים ופוליטיים
- צרכים הכרחיים - שמאפשרים את היכולת לקיום בכבוד ולהשתלבות בחברה
- קהילה - כי האדם הוא ייצור חברתי (רב-תרבותיות)

הזדמנות לכולם - אחריות מכולם - מדינה לכולם

פרק א'

עקרונות יסוד למצע מדיני ולשלום

1. לעם היהודי זכות בלתי ניתנת לערעור למדינה ריבונית משלו בתחומי ארץ ישראל – מולדתו הלאומית, ההיסטורית, הדתית והתרבותית.
 2. היעד המדיני המרכזי של התנועה הוא להבטיח את ביסוסה של מדינת ישראל כבית הלאומי של העם היהודי, מדינה החיה בשלום וביטחון עם כל שכניה. התנועה רואה בשלום יעד מרכזי, הנגזר מערכים אוניברסאליים ומזכותו הבסיסית של כל אדם לחיים ולחירות, ברוח מגילת העצמאות.
 3. לשם הבטחת קיומה של ישראל כמדינה דמוקרטית-יהודית, אין ברירה אלא לוותר בכאב על חלקים מארץ ישראל השלמה.
 4. גבולות הקבע ייקבעו במסגרת הסכם קבע בין ישראל לפלסטינים המושתת על פתרון שתי מדינות הלאום. התנועה תפעל להשגת הסכם כזה תוך שמירה קפדנית על האינטרסים הלאומיים ובראשם הצרכים הביטחוניים של ישראל.
 5. המשא ומתן יתנהל רק מול הנהגה פלסטינית המכירה במדינת ישראל, תומכת בפתרון מדיני ומתנגדת לכל סוג של אלימות וטרור. הדיונים יתנהלו בהמשך למתווה, לעקרונות ולהתקדמות שכבר הושגו במסגרת "תהליך אנאפוליס".
 6. בכל הסכם עתידי, תעמוד ישראל על הסדרי ביטחון נאותים שיכללו פירוז המדינה הפלסטינית, על גבולות שייקחו בחשבון את המציאות הדמוגרפית בשטח ומקומות בעלי חשיבות לאומית, היסטורית ודתית ובראשם ירושלים – בירת ישראל הנצחית, ועל העיקרון שמדינה פלסטינית היא הפתרון לבעיית הפליטים הפלסטינים.
 7. כוח ההרתעה של מדינת ישראל נשען הן על כוחה הצבאי והן על הלגיטימיות הבינלאומית שלה. התנועה תשמר ותחזק את כוחה הצבאי של מדינת ישראל ותחזק את קשריה המדיניים של ישראל עם הקהילה הבינלאומית בכלל, ועם ארצות הברית בפרט, על מנת לעצור את תהליך הבידוד המסוכן ולהתמודד בהצלחה מול מגמות גוברות של דה לגיטימציה.
- המשך הסכסוך בינינו לבין הפלסטינים, בעת שבה המזרח התיכון עובר שינויים היסטוריים, פוגע באפשרות לסלול את הדרך לנרמול היחסים בין ישראל לבין העולם הערבי והמוסלמי.
 - התנועה תפעל לבלימת כל איום – מקרוב ומרחוק – על קיומה וביטחונה של ישראל, בכל האמצעים, מדיניים או אחרים, העומדים לרשותה.

פרק ב' קווים לדמותה של כלכלה המאפשרת צדק-חברתי

• מסגרת ייחוס:

במהלך השנים האחרונות התייצבו במפה הפוליטית זה מול זה, שתי קצוות רחוקים של חשיבה כלכלית. מצד אחד, הליכוד-ביתנו של נתניהו וליברמן שאב השראה מהמפלגה הרפובליקנית האמריקנית ועיצב עצמו סביב רעיונות של שוק חופשי פראי, ריכוזיות הון והסגת המדינה מאחוריות רבה. מנגד, השמאל נסוג למבצרי סוציאליזם מיושן של אירופה מהמאה ה-19, שעל פיו המדינה חייבת להיות אחראית על כל הפעילות הכלכלית, והשירותים החבריים יגדלו בעיקר תודות לגידול במיסוי.

התנועה, לעומת זאת, שואבת את השראתה מהתפיסה הכלכלית של המפלגה הדמוקרטית האמריקנית, ומניחה כי צמיחה כלכלית כמו גם צמצום באי-שוויון החברתי, תלויים במידה רבה בביזור ההון לאורך כל שדרות החברה ולאורך הארץ כולה, בתיעדוף תקציבי חדש, ובפריצת דרך מדינית שהיא גורם מכריע ביצירת צמיחה. תפקיד המדינה, אם כן, הוא לאפשר לאזרחים לצמוח כלכלית וחברתית.

מדיניות ציבורית	תחרות	ריכוזיות	אחריות על צרכים הכרחיים - חינוך, בריאות, דיור	אמצעי ייצור	
בידי הבירוקרטיה המפלגתית	שוק לא חופשי	מונופולים שהמדינה יוצרת	בירוקרטיה מפלגתית	בידי הבירוקרטיה המפלגתית (טעות להגיד בידי הציבור)	סוציאליזם ישן
בידי הבירוקרטיה של התאגידים	שוק לא חופשי	מונופולים של תאגידים	תחומים מכווצים בידי הבירוקרטיה. השאר נתון ביחסים בין האזרח לתאגידים	בידי בעלי תאגידים	אוליגרכיזם חדש
בידי מדינת - האזרחים	שוק חופשי - פעולה מהשטח למקור	ביזור לאזרחים עצמם	אחריות המדינה בתוך מסגרת "חוק זכויות חברתיות"	ביזור מקסימלי והעברת בעלות לאזרחים עצמם	"כלכלה מאפשרת" (התנועה)

• האי-שוויון כבעיה פוליטית-חברתית-כלכלית ומדינית

ההון מרוכז בידי עשירונים בודדים:

- לעשירונים הבודדים יש היסטוריה - הם צמחו מהעליות הראשונות.
- לעשירונים הבודדים יש גיאוגרפיה, רובם מתל-אביב.
- האתגר - איך מפזרים את ההון לאורך המדרג של העשירונים בחברה, לאורך קבוצות חברתיות ואתניות שונות ולאורך הארץ כולה.

האי-שוויון הוא הגורם המרכזי לחוסר האמון שבין האזרח למדינה, בעיקר בשאלה של חובות וזכויות. האזרח מרגיש שהמדינה אגרסיבית בדרישתה למלא חובות, אך נמנעת בחוסר התלהבות לממש את זכויות האזרח. בשל האי-שוויון ומשמעותו החברתית והפוליטית המדינה נכנסה למשבר אמון חריף.

כך נחסם מרחב הפעולה הכלכלית והחברתית בפני האזרח הפשוט:

- הנגישות למשאבים מוגבלת לקבוצות אינטרס מצומצמות (סקטורים או קשרי הון-שלטון-תקשורת)
- הנגישות להון מוגבלת (ריכוזיות יתר של האשראי)
- בחוסר נגישות, טיפוח היכולות והכישורים הינה חסרת משמעות (קישורים עולים על כישורים).
- מלחמה בירוקרטית של הכל בכל (חוסר הכרעה).
- מערכת המשפט מנסה להסדיר את הכאוס ומסרבלת את המרחב. הפוליטיקה, המשפט והבירוקרטיה חדלו מלייצג את האינטרסים של הציבור.

התנועה תפעל לשינוי מערכתי של מוסדות המדינה תוך הגדרה חקיקתית ברורה של מרחב הזכויות והחובות של המדינה. פעולותיה של התנועה יהיו תוך תיעודף תקציבי חדש, ביזור של ההון והקניין, ומתוך תפיסה מרכזית לפיה ללא פריצת דרך מדינית לא ייתכן צדק חברתי.

• שינוי חשיבתי - ממרחב חסום למרחב מאפשר

- המדינה תבטיח ותאפשר שוויון הזדמנויות הוגן.
- המדינה תגדיר מחדש את הבעלות על אדמותיה מתוך תפיסה של צדק חלוקתי, שיתוף הציבור והעמקת נוכחותו בניהול חברות ציבוריות באופן שיאפשר לרבים להיות שותפים בבעלויות.
- אחריות המדינה תהיה לא רק על צרכים בסיסיים אלא גם על מרחב האפשרויות באמצעות הבטחת:

ביזור - נגישות - יכולות

• השינוי המבני אותו תקדם התנועה בכלכלה הישראלית

- **האתגר:** הצבת תפיסה עדכנית כנגד התפיסה הניאו-שמרנית וכנגד הסוציאליזם המדינתי הישן.
- **התפיסה:** "מנוף לחופש" - יכולתו של האזרח לבחור את פעילותו באופן שיאפשר לו לפרנס עצמו ואת קרוביו בכבוד.
- **הכלים:** המדינה היא המנוף שמאפשר לכל אזרחיה לממש ולמנף את כישוריהם ואת רצונם החופשי.
- **האחריות:** על המדינה מוטלת האחריות ליצור את התנאים לכך.

■ קווים לדמותה של "הכלכלה המאפשרת"

• חוק יסוד זכויות חברתיות

התנועה תפעל לחקיקת חוק יסוד זכויות חברתיות אשר יגן על כבודם של אלה אשר בשל האי-שוויון אינם מוגנים, חסרי אמצעים בסיסיים לשמירה על כבודם כבני אדם - מבריאות בסיסית, עבור בקורת גג, ועד לחינוך בסיסי. החוק יקבע כי "לכל תושב הזכות לסיפוק צרכיו הבסיסיים לשם קיום בכבוד אנושי, ובכלל זה בתחומי העבודה, השכר ותנאי העבודה, בתחומי ההשכלה, הלימוד והחינוך ובתחומי הבריאות, הדיור והרווחה החברתית; זכות זו תמומש או תוסדר בידי רשויות השלטון בחוק או לפי חוק ובהתאם ליכולתה הכלכלית של המדינה כפי שתיקבע בידי הממשלה."

חוק כזה ייתר את הדין הישן על תפקידה של המדינה ויצעיד את הדין הכלכלי-חברתי למרחב חדש ומאפשר. חוק יסוד זכויות חברתיות יהיה לכיפת הברזל החברתית של הישראלים.

• שינוי עדיפויות - מדיניות פיסקלית חדשה

שינוי בסדרי העדיפויות בתקציב המדינה על מנת לאפשר משאבים נדרשים ליצירת צדק חברתי, צמיחה ושגשוג של האזרחים כולם:

- קביעת תקרת ההוצאה הממשלתית ביחס לתחזית הצמיחה השנתית.
- פיקוח וריסון תקציב הביטחון למתווה ברודט.
- הפסקת ההשקעות בהתנחלויות הפוליטיות [פיתוח תשתיות, מענקי איזון וכדומה]. (חיסכון של כ-3 מיליארד ש"ח לשנה)

• ביזור הרכוש והנדל"ן

- בעיות בשוק הדיור בישראל:
- משבר הדיור נגרם בשל תפיסת המדינה את האדמות כמשאב להכנסות ובשל המערכת הבנקאית הרואה במשכנתאות הכנסה בטוחה וקלה.
- המדינה ובעיקר המערכת הבנקאית, חוששות כי ירידה משמעותית במחירי הנדל"ן יוביל למשבר פיננסי.
- הוצאות הדיור שוחקות משמעותית את השכר הריאלי וחונקות את מרחב האפשרויות של משקי הבית.
- התוצאה - הצמיחה הכלכלית איננה בת-קיימא וארוכת טווח. משבר הנדל"ן פוגע אנושות באפשרויות להתפתחות כלכלה יציבה ויצרנית.
- הגורם העיקרי לאי-שוויון בישראל הם יחסי הרכוש - קבוצה קטנה עם הרבה רכוש, וקבוצה גדולה מאוד ללא רכוש או כלל ללא יכולת לרכישת רכוש.

עקרונות התנועה לפתרון:

- לכל אדם יש זכות טבעית לקניין.
- המדיניות הממשלתית להקצאת קרקעות ומדיניות מינהל מקרקעי ישראל הן הבעיה ולא הפתרון.
- נדרש ביזור הבעלות על אדמות ונדל"ן.
- תפקידנו לאפשר בעלות על קניין לאלה שאינם יכולים.

פתרונות:

- הקצאת מגרשים לבניית בתים באזורי פיתוח ובאזורי עדיפות לאומית, ללא מחיר הקרקע וחייב מחצית מעלות הכשרת התשתית לפיתוח וזאת תוך קיום הגרלה בין זכאים תוך עדיפות לתושבי המקום בכל עיר ועיר.
- תיקון הגבולות המוניציפאליים לשם הרחבת אפשרויות ההתפשטות של ערים ועיירות הכלואות בתוך מועצות אזוריות.
- בנוסף לתב"ע למגורים ותב"ע מסחרי יש לקבוע תב"ע להשכרה ל-10% מכל התחלות הבנייה בערים.
- קידום חוק בקרת מחירי שכירות [rent control] (מיוזמתו של ח"כ שלמה מולה).
- קידום אכיפת הטלת מס ארנונה על דירות רפאים ריקות.
- קביעת חובת שיפוץ וחיזוק מבנים (תמ"א 38) על דירות באיזור המרכז תוך הלימה עם חיזוק מבנים בערי הפריפריה במסגרת תמ"א 38. כלומר, פרויקטים שיצאו אל הפועל במרכז (שם ערכי הקרקע גבוהים) יסבסדו את הפרויקטים בפריפריה (שם ערכי הקרקע נמוכים). תוכנית תמ"א 38 תביא לחיזוק ולשדרוג בתי מגורים שנבנו עד 1980 בכל רחבי הארץ, תוך מתן דגש על הפריפריה. עצן כן תוקם מנהלת אשר תטפל בנושא ברמת משרדי הממשלה, הרשויות המקומיות, חברות הבנייה והקבלנים תוך הצגת ההוצאות הכלכליות לביצוע פרויקטים באיכות ובזמן קצר.
- יינתן פטור ממע"מ לרוכשי דירה ראשונה. ההטבה לא תכלול רוכשי דירות יוקרה.
- יבוטל הפטור ממס על הכנסות מדירות מושכרות ויוטל מס שנתי על המחזיקים בבעלותם יותר מדירה אחת.
- קידום פרויקטים של פינוי-פיצוי.

- הפשרת חוק הדיור הציבורי, הוצאתו מחוק ההסדרים והעברת הסכומים שנגבו ממכירת דירות הדיור הציבורי בעשורים האחרונים לפרויקט בנייה חדשה של דיור ציבורי.
 - תוגבל תקופת החזקת קרקעות שנרכשו על-ידי קבלנים ואשר מיועדות לבנייה למגורים, לתקופה בת שמונה-עשר חודשים עד להתחלת הבנייה וכן סיום הבנייה יהיה תחום בתקופה של עד שלוש שנים.
 - איסור נתינת משכנתאות לרכישת דירות להשקעה.
 - יצירת מאגר דירות בנות השגה - 20% מכל תוכנית בנייה יוקצו לזכאים במחיר מוזל.
 - הכרה בריבית המשכנתא (עד לתקרה מסוימת) כהוצאה לצורכי מס.
 - מחיר לקרקע כמחיר למשתכן - שינוי הקריטריונים לטובת הציבור העובד והרחבת היישום.
- הערה: אובדן הכנסות המדינה ממכירת קרקעות יכוסה לאורך זמן מעלייה משמעותית בתל"ג לנפש שתיווצר באמצעות ירידה בהוצאות הדיור.

• מיסוי דיפרנציאלי ופרוגרסיבי

א. בעיות:

- חבות המס בישראל היא מהגדולות בעולם.
- לא ניתן להגדיל את ההכנסות ממסים ללא צמיחה משמעותית של המשק שיכולה לבוא רק באמצעות פריצת דרך מדינית.
- המסים הרגרסיביים הינם נטל גדול יותר על השכבות החלשות מאשר על החזקות.
- המסים הרגרסיביים מהווים נתח גדול, אם לא הגדול ביותר, מהכנסות המדינה.

פתרונות:

- ייקבע מע"מ דיפרנציאלי כאשר המע"מ על מוצרי יסוד, מוצרים חיוניים ומוצרים לתינוקות ולילדים לא יעלה על 5%, בעוד שהמע"מ על מוצרי יוקרה יגיע עד ל-25%.
- יוטל מס ירושה ומתנות לסכומים מעל ל-5 מיליון ש"ח.
- החלקות מס לעסקים קטנים. יתאפשר לנישומים לצבור הפסדים לצורך מס משנה לשנה. כלומר, פרט אשר לא עבד במהלך שנה מסוימת - חובת המס שלו בשנה שלאחר מכן תהיה נמוכה יותר.
- ריסון שכר הבכירים: תיקבע תקרת הוצאה מוכרת בגין שכר בכירים לצורך חישוב המס לחברה.
- יועלה המס השולי על שכר בכירים החורג מעבר ל-100 אלף שקלים בחודש. לדוגמא, המס השולי להכנסה של יותר מ-100 אלף ש"ח לחודש יוגדל לרמה של 65%, מעל 200 אלף ש"ח לחודש ל-75%.
- תיבחן מחדש כל שיטת המיסוי על אופציות לרבות "בתוך הכסף". אופציות לנושאי תפקיד יינתנו רק במסלול פירותי ולא הוני (יימנע מס של 25% לנושא המשרה במקום מס מלא). אופציות לבעלים שאינם נושאי משרה ימוסו כמס הכנסה מלא.
- יוטל מס על העברת דיבידנדים מחברת-בת לחברת-אם.
- תועמק הגבייה מהשוק השחור.

5. ניידות בעבודה

א. בעיות:

- שכר מינימום - שכר המינימום הינו אחד הכלים המרכזיים לצמצום הפערים ולהוצאת אוכלוסיות רבות אל מעל לקו העוני. אין מצב מקומם יותר מאשר משפחה בה שני בני הזוג עובדים אך למרות זאת היא עדיין נמצאת מתחת לקו העוני, ולכן יש להפוך את שכר המינימום לאתגר המרכזי בכל עסקת חבילה עתידית במשק.
- שוק העבודה המסורתי (איגודים, קביעות, עליית שכר) מתפורר. במקומו אנו מוצאים שוק המתאפיין בתחלופה גבוהה של מקומות עבודה, עליה בעבודות זמניות וחלקיות, וגידול בחברות כוח אדם ושירותים.
- נדרשים יותר ידע וכישורים לצורך השתלבות בעבודה. ללא הכשרה מתמשכת, הידע והכישורים של העובדים נשחקים.

- האי-שוויון בהכנסות נמצא בעלייה מתמדת ושוחק את המעמד הבינוני. יש עלייה מתמשכת במספרם של העובדים העניים.
- האי-שוויון מגביר את המתחים החברתיים שכן הוא מתלכד עם מאפיינים לאומיים (יהודים, ערבים), עדתיים (אשכנזים, מזרחים), וגיאוגרפיים (פריפריה מרכז).

פתרונות:

- שכר המינימום יעלה בהדרגה במסגרת תוכנית "הפעילות החברתיות". היעד הוא להעלות את שכר המינימום מ-47.5% מהשכר הממוצע במשק הקיים היום ל-50% מהשכר הממוצע במשק, וזאת בתוך שנתיים. במהלך תוכנית רב שנתית יעלה שכר המינימום ויגיע ל-56% מהשכר הממוצע במשק.
- עמידות למשברים תעסוקתיים. תוכניות מקיפות להסבה מקצועית.
- עמידות למשברים בריאותיים. ביטוח בריאות שיכלול אובדן כושר עבודה.
- תחבורה ונגישות למקומות תעסוקה.
- קביעה בחוק ואכיפת שילובם של המיעוטים על לסדר גודל של 20% מכלל העובדים בשירות הציבורי.

6. נגישות להון

בעיה מרכזית: ההון כמו גם האשראי הבנקאי מרוכז בידי מעטים. הנגישות להון עבור הציבור הרחב הינה מוגבלת ביותר.

פתרונות:

- על המדינה לפעול לשבירת המונופול של הבנקים באמצעות פתיחת שוק הבנקאות לבנקים זרים, בנק אינטרנט וכדומה.
- בנקים ייעודיים - האזרח הפשוט מממן את ההון שניתן על-ידי הבנקים ללווים הגדולים. יוקמו בנקים ייעודיים למשקי בית ולעסקים קטנים.
- רגולציה שתחייב ביזור הון כדי למנוע את ריכוז ההון ששוחק ממודל השוק החופשי - הטלת מגבלת "לווה יחיד" ו"לווים קשורים" על הלוואות הניתנות בשוקי ההון בישראל.
- דירקטוריון המורכב מ-Share holders במקום מ-Share holders ייקבע בחוק החברות שדירקטוריונים יכללו גם נציגים של בעלי עניין נוספים בחברה: (1) בעלי החוב, (2) עובדים ו-(3) ספקים ולקוחות. כל זאת בדומה לחוק החברות בגרמניה.
- חיזוק אכיפה רגולטורית על נכסי הון ציבוריים [כספים מוסדיים].
- חיזוק סמכויות הממונה על ההגבלים העסקיים בחקיקה שמבטיחה כללי תחרות ופירוק קרטליזציה (קיימת או פוטנציאלית) בשוק הישראלי.
- סט מינימלי של נגישות להון - הטלת חובה על המתווכים הפיננסיים בכלכלה (למשל הבנקים) לספק הון לכלל האוכלוסיות, המגזרים והאזורים בארץ בדומה לחוק ה-CRA (Community Reinvestment act) בארצות הברית.
- הלוואות עם החזר תלוי הכנסה - (Income Contingent Loans) הלוואות אשר החזר עליהם תלוי בהכנסת הלווה. הלוואות אלו מאפשרות לפרט להגדיל את ההון האנושי שלו כגון לימודים, פתיחת עסק, הכשרה מקצועית וכדומה.
- "הון חיים" - ראיית ההון ככלי למימוש צרכים של כל אזרח (כמו חמצן ההכרחי לכל אדם) ולא כ"נכס" שמתקיימת תחרות לא בריאה של "אגירתו" על-ידי בודדים. ההון הוא כלי, בדיוק כפי שמרכיבי החינוך הם כלים, וכפי שמרכיבי הביטחון מאפשרים לכולם לשחק את המשחק הכלכלי. חוק "הון חיים" יציע לכל אזרח הלוואה ממשלתית לפעילות חיים שמטרתה השקעה חוזרת במשק ובחברה. הלוואה תינתן לצורך לימודים, פתיחת עסק, רכישת נכס שתסייע לאזרח לצמוח ולכלכלה כולה לצמוח יחד איתו. החזר ההלוואה יהיה תלוי בגודל ההכנסה של האזרח הלווה.

• פנסיה לכל אזרח

א. הבעיה המבנית: חמש חברות ביטוח מנהלות 95% מכספי החיסכון הפנסיוני וביטוחי החיים. חמש חברות אלה גם מנהלות 55% מכספי קופות הגמל. מערכת השיווק וההפצה נשלטת על-ידי אותן חברות, שעד לא מזמן היו רשאיות להחזיק גם נכסים ריאליים. נוצרה קרטליזציה, וחוסר אקאונטביליות בניהול כספי החוסכים.

- הבעיה המהותית: כיצד על המדינה לקבוע מהו הסף המינימלי שהיא רואה חובה לעצמה לספק למי שאין לו די משאבים מחיסכון (או מאי-חיסכון) במהלך חייו?

סך זה יכלול:

- מחייה - קצבת זקנה, הבטחת הכנסה, על בסיס מבחני הכנסה.
- תרופות - השתתפות המדינה בסל תרופות לאוכלוסייה הקשישה והחלשה על בסיס מבחני הכנסה.
- סיעוד - השתתפות המדינה בהוצאות סעודיות של אוכלוסייה חלשה, על בסיס מבחני הכנסה.

בתרונות מבניים:

- חברות המנהלות קרנות פנסיה לא יוכלו לנהל כספי ביטוחי חיים, ביטוחי מנהלים וקופות גמל.
- הכנסת חברות ביטוח זרות בשיתוף עם נציג מקומי לשוק הפנסיות.
- הגבלת נתח השוק של כל חברה עד כדי 15% מסך כספי הפיננסיים הכלליים.
- יצירת ועדות השקעה המורכבות מרוב מכריע של דירקטורים חיצוניים שאינם מועסקים בחברת הניהול.
- כחלק מהגנה על כספי הפנסיה והחסכונות ייקבעו כללים מחמירים שימנעו "ביצוע תספורות לכספים שנחסכו". חלק מהחקיקה תכלול אחריות אישית לבעלי החברות גם אם מדובר בפרמייה שיוצרת חברות בנות.

תוצאות צפויות של "כלכלה מאפשרת"

- ההון יתפזר לאורך שכבות החברה.
- האוכלוסייה תתפזר לאורך הארץ.
- המדינה תיתפס כגורם האחראי על האפשרור וההגיונות של המערכת הכלכלית.
- חוסר האמון המשווע בין קבוצות החברה לבין המדינה יקטן באופן משמעותי ויוביל לאיחוי השסעים השבטיים.

הזדמנות לכולם - אחריות מכולם - מדינה לכולם

פרק ג'

סוגיות חברתיות

1. מהפכה מבנית בחינוך

• הקמת מועצה ציבורית עליונה לחינוך. האי-יציבות השלטונית שמביאה בשנים האחרונות לתחלופה גבוהה במשרד החינוך, והמעבר מסדר יום חינוכי אחד למשנהו, מטלטלים את מערכת החינוך שמטבעה זקוקה לתכנון ארוך טווח. התנועה תפעל להקמת מועצה ציבורית עליונה לחינוך שמטרתה לעסוק בשאלות המקרו שלהחינוך בישראל.

- התאמת בתי-הספר לאתגרי המאה ה-21. שיטות ההוראה, התשתיות ותוכני הלימוד בבתי הספר בישראל מיושנים ולא יכולים להעניק את הכישורים להתמודדות עם אתגרי המאה ה-21. התנועה תפעל להצגת תוכנית חומש שתכלול הסבת תשתיות, התאמת ציוד, אימוץ תוכניות פדגוגיות חדשניות, צמצום מספר התלמידים בכיתה ועדכון תוכניות הלימוד. כל אלה נועדו להזניק את החינוך בישראל למאה ה-21.
- תוכנית אב כוללת לתחום הגיל הרך בישראל. למרות ההכרה המדעית כי החינוך לגיל הרך הוא המשמעותי

- ביותר בשלבי החינוך השונים, תחום זה בישראל מוזנח ומופקר. ארבעה משרדי ממשלה אמונים כיום על החינוך בגיל הרך (בריאות, תמ"ת, רווחה וחינוך). **התנועה** תפעל להעברת כל הסמכויות לחינוך הגיל הרך לידי משרד החינוך, תוך יישומה של רפורמה מקיפה שתכלול לא רק הארכת יום הלימודים, אלא גם ובעיקר ביסוס המעמד וההכשרה של עובדי התחום, יצירת מרכזי גיל רך ישוביים ואזוריים, והרחבת התחום בפרה-רפואי.
- **צמצום הפער בכל היבטי החינוך בין החברה היהודית למיעוטים.** הפערים בהישגים הלימודיים בין היהודים לערבים הם הגורם העיקרי גם לאי-שוויון חברתי. **התנועה** תפעל ליישומה של רפורמה שמטרתה לצמצם את הפערים וליצור אחדות באיכות ובתכנים של החינוך בין חברה הערבית ליהודית. במסגרת זו **התנועה** תפעל לביטול המבחן הפסיכומטרי שתוצאותיו מראים בברור הטיה תרבותית שלילית אצל הנבחנים הערבים.
- **לימודי ליבה.** **התנועה** תפעל לאחידות לימודית בין כל שכבות האוכלוסייה באמצעות הטלת חובה על לימודי ליבה (מתמטיקה, אנגלית, שפה, מדעים ואזרחות דמוקרטית) לכלל התלמידים בישראל. בתי ספר מגזריים אשר שלא יפעלו על פי לימודי הליבה ייחשפו לסנקציות תקציביות.
- **הנגשת ההשכלה גבוהה.** בשנים האחרונות מערכת ההשכלה הגבוהה נחשפה לקיצוצי תקציב קשים ולחוליים פנימיים של בירוקרטיה לא-רציונלית, נפוטיזם ושחיתות. השילוב של הלחצים התקציביים החיצוניים והחוליים הפנימיים הביא להידרדרות איכות ההשכלה הגבוהה ולצמצום הנגישות של תלמידים וחוקרים מהפריפריה הגיאוגרפית והחברתית. **התנועה** תפעל מחד גיסא להגדלה של תקציבי ההשכלה הגבוהה ומאידך גיסא להפיכת המועצה להשכלה גבוהה לגוף פיקוח ובקרה אשר אמון על הפיכתם של המוסדות למונחי כישורים ולא קישורים. שמירת כוח האדם האקדמי הישראלי והאיכות באמצעות הטבות והרחבת משרות המחקר.
- **החינוך הבלתי פורמלי.** הפעילות החינוכית הבלתי-פורמלית הכוללת תנועות נוער, פעילות קהילתית, חינוך למבוגרים וחוגים היא נדבך מרכזי בחינוך החברה. כיום, מרבית בתי-הספר סגורים בפני פעילות שכזו בשעות אחר-הצהריים ובערבים. על משרד החינוך לקחת אחריות כוללת על תחום החינוך הבלתי-פורמלי ולהעמיד את מתקני בתי-הספר בכל ישראל לטובת פעילות זו.

2. השקעה מחדש במערכת הבריאות

א. מסגרת ייחוס:

הזכות לבריאות הינה אחת מזכויות היסוד של אזרחי מדינת ישראל. חובתה של המדינה לספק זכות זו לאזרחיה ולאפשר לכל אחד ואחת מתושביה "ביטחון בריאותי". ועדת טרכטנברג, אשר יכלה להביא לשינוי בקנה מידה היסטורי במערכת הבריאות, בחרה שלא לעסוק בנושא, תוך התעלמות מבעיותיה הקשות של המערכת ובהכרזה כי "מצבה מצוין". לצערנו, האמת רחוקה מתיאור מצב זה. מערכת הרפואה הציבורית נשחקה לאורך השנים במקורותיה עד דק. נטל מימון הבריאות על האזרחים גדל מול שחיקה מתמדת של תקציב הבריאות ובמקביל לדחיפה לרפואה פרטית ובלתי שוויונית בשיעורים הולכים וגדלים. ההוצאה הפרטית לבריאות בישראל כיום הינה הגבוהה ביותר בעולם המערבי (למעט ארצות הברית). התוצאה הינה פגיעה בזמינות, בשוויון ובאיכות הרפואה הציבורית ובמקביל הרחבת פערי הבריאות בקרב רבדים שונים באוכלוסייה. זהו אינו מצב "מצוין" והוא אף צפוי להחמיר. חוק ביטוח בריאות ממלכתי מבטיח מענה שוויוני לכל, אולם מאז חקיקתו נשחקה מערכת הבריאות הציבורית בסדר גודל של 30% (יותר מ-10 מיליארד שקלים ממועד כניסת החוק). ההזנחה במערכת גלשה אף לתחומים אחרים לרבות מחסור כרוני בכוח-אדם רפואי, תוך ירידה מתמדת של מספר הרופאים והאחיות לנפש. על-כן, העלאת נושא הבריאות כחלק מסדר היום החברתי החדש הינה משימה לאומית. יש להגדיל באופן מיידי את המקורות התקציביים כאשר בסופו של דבר מדובר בכסף החוזר לציבור.

- תיקון שחיקת סל הבריאות:

1. **מנגנון עדכון:** מנגנון עדכון סל הבריאות כפי שקיים כיום הביא לגירעונות גדולים של כל ארבע הקופות. אין מנוס משינוי שיטת העדכון בחקיקה על מנת למנוע שחיקה מתמשכת ופגיעה משמעותית בשירותי הבריאות הניתנים על-ידי הקופות.

2. **עדכון טכנולוגי:** יש לעגן בחקיקה את עדכון תקציב סל התרופות בשיעור קבוע (1.5-2%) מדי שנה. הדבר ימנע מצב קבוע של תת-תקצוב של סל התרופות, דבר המונע את זכותו של החולה לקבל תרופות וטיפולים להם הוא נזקק.

ג. צמצום ההשתתפות העצמית:

שיעור ההשתתפות העצמית והמימון הפרטי בישראל הינו מהגבוהים בעולם המערבי, דבר המגביר את האי-שוויוניות במערכת. יש להפחית באופן משמעותי את ההשתתפות העצמית ולהגדיל במקביל את חלקה של הממשלה במימון המערכת. הפחתת ההשתתפות העצמית לנזקקים תוך הגדרתם על-ידי מבחני הכנסה, תסייע להפחתת נטל כספי משמעותי המוטל כיום על החולה. ככל שאדם מבוגר יותר הוא בדרך כלל גם חולה יותר, ועל כן משלם יותר. הפחתת ההשתתפות העצמית תצמצם את האי-שוויוניות בחברה ותקל על ציבור רחב יותר לצרוך שירותי בריאות להם הם נזקקים.

ד. מחסור כוח-אדם רפואי בסקטור הרפואה והסיעוד:

המשך תוכנית תמריץ כספי לרופאים מתמחים במקצועות נדרשים והכוונתם לפריפריה. החזרה של כוח-אדם רפואי מחו"ל (סטודנטים ישראלים ועולים חדשים) באמצעות תמריצים למיניהם.

ה. שחיקת תשתיות:

קיימת שחיקה של תשתיות קיימות. בהיעדר השקעה, וכן בשל גידול דמוגרפי, נדרשת השקעה מסיבית בפיתוח תשתיות בינוי וטכנולוגיה בקהילה ובבתי החולים למתן שירות הולם לצרכי אוכלוסייה. בתי חולים בפריפריה מתקשים לגייס תרומות לשם בינוי ורכישת ציוד חדש לעומת בתי החולים במרכז הארץ. בעת הקצאת תקציב הפיתוח של בתי החולים בפריפריה, יש צורך בהתייחסות מיוחדת לעובדה זו, על מנת להיטיב עם בריאותם של תושבי הפריפריה הנזקקים לשירותי הבריאות.

ו. יישום רפורמות נדרשות במערכת הבריאות:

- חיזוק רגולציה ופיקוח על קופות החולים ובתי החולים, תוך התמקדות במדדי איכות ושקיפות.
- משרד הבריאות יפעל כמיניסטרו ויתמקד בשיפור איכות תוך שקיפות.
- על מנת לחזק את משרד הבריאות כמתווה מדיניות, מפקח ומסדר, יש לאפשר לו לפעול ללא ניגוד עניינים בין תפקידו כרגולטור לבין בעלותו על בתי החולים. כפל התפקידים הסותרים בו נתון משרד הבריאות, גורם לכך שהחלטות שונות אינן בהכרח מתקבלות לאחר שיקול-מקרו לטובת מערכת הבריאות והחולים. יש לפעול לניתוק פורמלי, מעשי ומהותי בין שני התפקידים.
- רפורמה בטיפול הסיעודי, הסדרת מקצועות הרפואה המשלימה, הסדרת מתן שירותי בריאות התלמיד, רפורמה בשירותי טיפות החלב, אביזרים רפואיים וטיפול שיניים למבוגרים ועוד - הכל תחת מקורות הולמים שיאפשרו מתן שירותים נאותים.

ז. חיזוק שירותים קהילתיים:

חיזוק שירותי הרפואה הקהילתית ככתובת לרפואה ראשונית. השקעה ברפואה קהילתית זמינה ואיכותית תפחית במידה ניכרת את העומס בבתי החולים ובמספר ימי האשפוז, תוזיל עלויות אשפוז ובדיקות ותשפר באופן ניכר את זמינות השירותים לחולים בקהילה ולחולים המאושפזים.

ח. רפואה מונעת:

רפואה מונעת הינה בעלת חשיבות רבה לשיפור מערכת הבריאות. השקעה במניעה תישא פרי הן על-ידי חיסכון כספי משמעותי בטווח הארוך והן בשיפור איכות החיים בגילאים מבוגרים. תוכניות המניעה כוללות בין היתר אורח חיים בריא, מניעת עישון, מניעת מחלות תעסוקתיות ומניעת השמנה. יש צורך בביטול מוחלט של דמי ההשתתפות העצמית בשירותי המניעה, וכן פטור מאגרה בביקורים שמטרתם רפואה מונעת.

ט. ביטוחים פרטיים:

80% מאזרחי מדינת ישראל מחזיקים כיום ביטוח משלים של אחת מקופות החולים. 40% מחזיקים בנוסף גם ביטוח פרטי. כפל ביטוחי זה העלה בצורה משמעותית את ההוצאה הפרטית לבריאות של משקי הבית. יש לעגן בחקיקה מניעת כפל ביטוח ובמקביל לעגן בחקיקה את הכנסתן של תרופות מצילות חיים לביטוחים המשלמים של קופות החולים. לאור הנטייה ההולכת וגוברת להשתמש ברפואה פרטית, לא ניתן להמשיך ולהתעלם מדיון ציבורי רציני בנושא השר"פ בבתי החולים הציבוריים.

3. איכות סביבה - המעבר מ"רמת-חיים" ל"איכות-חיים"

א. עידוד וקידום מדדי צמיחה חלופיים:

על משרד האוצר ועל מתווי המדיניות בממשלה להתחיל בשימוש ובבחינה של מדדים כלכליים מקבילים לתל"ג ולתמ"ג. מדדים אלו, אשר יבחנו "אושר ולא רק עושר", יימדדו על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה וישמשו כלי עבודה נוסף לשיקוף טיב ואופי הצמיחה במשק.

ב. מהפכת תחבורה ציבורית:

הבטחת תחבורה ציבורית נוחה, טובה, מהירה, זולה ותדירה לכל חלקי האוכלוסייה. הקצאה מאסיבית של נתיבי תחבורה ציבורית במרכזי הערים ובדרכים הבינעירוניות. העברת כספים מתשתיות כבישים לתשתיות רכבות, תוך מתן עדיפות לקידום פרויקט הרכבת הקלה בגוש דן. קידום שבילי אופניים בכל הערים כפתרון תחבורה זול ומהיר, עם יעד של 10% מכלל הנסיעות היום-יומיות באופניים ובאופניים חשמליים בתוך ארבע שנים.

ג. מיסוי ירוק:

תמריצי מסים לעידוד רכישת מוצרים שאינם פוגעים בסביבה ובמקביל פתיחת המע"מ למוצרים ספציפיים אשר ימוסו על פי הנזק הסביבתי ארוך הטווח שלהם לכלל, בדומה למסים מיוחדים על דלק, אלכוהול או טבק. בתוכנית: מוצרי חשמל בלתי מתכלים, הרחבת פערי המס על רכבים מזהמים, מוצרים זוללי מים ואנרגיה.

ד. רפורמה מחודשת בשימוש ארצי באנרגיות מתחדשות:

קביעת יעדים חדשים ושאפתניים לשימוש באנרגיות מתחדשות לייצור אנרגיה בישראל - 10 אחוז שימוש עד שנת 2017, 20 אחוז שימוש עד שנת 2020 [יישור קו עם החלטת האיחוד האירופי]. זאת, באמצעות הגדלת המכסות לשדות סולאריים בינוניים וגדולים והרחבת השימוש בפאנלים סולאריים על גבי גגות מגורים.

ה. נציגות מקומית בהנהלת חברות ומפעלים מזהמים:

מפעלים וחברות שיוכרזו כמסכנות את הסביבה יחויבו להחזיק בהנהלתן נציגי ציבור מהרשות המקומית שבתוכה פועל המפעל.

ו. חקיקת חוק יסוד "איכות הסביבה":

ישדרג את מעמד הסביבה בישראל, על מנת להבטיח שמירה ראויה על בריאות אזרחי המדינה ומשאבי הטבע שלה.

4. גמלאים

- שיקום ערך קצבאות הזקנה.
- קידום תעסוקה והתנדבות בקרב האוכלוסייה המבוגרת בישראל.
- שיפור מעמדם של ניצולי השואה בישראל.
- תיקון חוק האפוטרופסות.
- עיגון זכויות דיירי הדיור המוגן הפרטי.
- הגברת הביטחון האישי - מאבק באלימות פיזית, נפשית וכלכלית כלפי גמלאים.

5. אוכלוסיית ניצולי השואה

התנועה רואה בניצולי השואה אוכלוסייה שיש לתת לה סיוע ותמיכה כמי שיצאו מן התופת ההיא, קמו מהעפר, היו שותפים להקמת המדינה ולבנייה. למדינת ישראל יש חוב כפול לניצולי השואה שעדיין חיים איתנו: חוב מוסרי לחיים בכבוד וחוב כספי עבור הכספים שקיבלה ממשלת גרמניה כפיצוי עבורם.

- א. **התנועה** תפעל לפרוע את החוב בשנים המעטות שעוד נותרו לניצולי השואה ליהנות מהסיוע שיינתן.
- ב. **התנועה** תפעל לחקיקה מתאימה שתבטיח את המשאבים הנדרשים תוך ראיית הצרכים הגדלים בשנים הקרובות.
- ג. **התנועה** תפעל לצמצום הבירוקרטיה השלטונית ולמתן מענה מהיר וגמיש בהתחשב בגילם המתקדם ובמצבם הבריאותי והנפשי, לצד הסיוע לרווחת הניצולים.
- ד. **התנועה** תפעל לקידום החינוך, ההתנדבות וההנצחה בקרב הדור הצעיר בישראל.

6. מעמד האישה

- קידום שוויון מגדרי ומאבק בלתי מתפשר בהדרת נשים בכלל המערכות בחברה הישראלית תוך הטמעת תוכניות לחינוך מגדרי ושוויון (במערכת החינוך, באקדמיה, בצבא ובתעסוקה).
- Gender mainstreaming - בחינת התקציב והשלכותיו מנקודת מוצא המקדמת שוויון מגדרי.
- פיתוח רשת ביטחון כלכלי-תעסוקתי לנשים בכלל ולאמהות חד-הוריות בפרט.
- הבטחת ייצוג לנשים בזירה הציבורית (שלטון מקומי, כנסת, ממשלה, דירקטוריונים).
- ביטחון אישי - מאבק באלימות פיזית, נפשית, מינית וכלכלית כלפי נשים.
- פיתוח פרויקטים להעצמת נשים מקבוצות מוחלשות (מגזרים ופריפריה).
- מאבק בסחר בבני אדם בכלל ובנשים בפרט.

7. נכים ואוכלוסיות עם צרכים מיוחדים

- העלאת קצבת הנכות לשכר המינימום.
- חובת העסקת נכים במשרדי הממשלה.
- הקמת רשות אחת שתטפל בצורכי האוכלוסייה בעלת הצרכים המיוחדים.
- הסרת חסמים וסרבולים בירוקרטיים בטיפול בנכים.
- חובת הנגשת מבני מגורים עד קומה שלישית לטובת אוכלוסיות מיוחדות.
- חוק ש"ם (שירותים מיוחדים) מגיל עשר ומעלה.
- חוק המשפחות לילדים מיוחדים - חוק המעגן את כל צורכי המשפחה והילד המוגבל בתוכו.
- הקמת ועדה שתטפל בטבלת הליקויים.
- הקמת ועדה לבדיקת הסרת הניידות.

8. משפחות צעירות

- הטבות וסיוע בדיוור להורים צעירים.
- התאמת עולם התעסוקה להורות.
- הרחבת חינוך חינוך לפעוטות ותוכנית רב-שנתית שתגיע לחינוך חינוך לכל.
- הכרה בהוצאות טיפול בילד לצורכי מס.
- פיקוח על חוק המשפחותונים.

9. ההתיישבות העובדת

- א. ההתיישבות העובדת הינה אוכלוסייה המוגדרת כאוכלוסייה בעדיפות לאומית, ולכן יש להכין תוכנית כוללת לחיזוק ההתיישבות העובדת והפיכתה לחלק ממרקם החיים הפריפריאלי.
- ב. באזורים מסויימים בהם נמצאים קיבוצים, מושבים, ערי פיתוח ואוכלוסיית מיעוטים תוקם מועצה מתאמת אשר תקבע יעדים משותפים שבהם תחולק ההשקעה בין השותפים וכן ייקבע ניהול משותף וחלוקת פירות

ההשקעה במשותף. הדוגמאות הבולטות הינן הקמת אזורי תעשייה משותפים, מכללות אזוריות, תאגידים סביבתיים ופרויקטים לדו-קיום. כדי לעודד תהליך זה של שיתוף פעולה ואיגוד משאבים, תזכה פעילות זו לעידוד ולתמיכה ממשלתית משמעותית.

ג. חקלאות - תמיכה בחקלאות ובחקלאים ומתן תמריצים לחקלאים.

ד. מגורים - זירוז הליכי שיוך בתים ומגרשים בתחומי הקו הכחול.

ה. תשתיות - פרויקט בתמיכת הממשלה לשדרוג התשתיות בהתיישבות הוותיקה.

ו. חינוך - הגדלת התקצוב למכללות האזוריות, עידוד מעבר של כוח הוראה מקצועי לפריפריה וסבסוד ההסעות.

10. שוויון בנטל

עיקרון השוויון בנטל הנו עיקרון הכרחי להגנה על ביטחונה של מדינת ישראל ולהבטחת חוסנה הערכי, החברתי והכלכלי בשירות סדיר ומילואים. יישום השוויון בנטל יבטל את האפליה הקיימת כיום לפיה המשרתים בצבא נושאים לבדם בנטל השירות. אוכלוסיות הפטורים והמשתמטים צוברים יתרון משמעותי הן בתחומי ההשכלה והן בתחומי התעסוקה.

קווים למדיניות חדשה בביזור נטל השירות על כל האוכלוסייה:

- החלת עיקרון "שירות לכל" על כל אזרחי ישראל.
- צה"ל יקבל עדיפות ראשונה באשר לאופן שירותם של אזרחי ישראל את המדינה: בין אם בשירות הצבאי ובין אם בשירות הלאומי-אזרחי.
- צה"ל יפעל לגייס לשורותיו את מירב המועמדים. מכסת הפטורים ל"תורתו אומנותו" תהיה מצומצמת ותינתן לעילויים מתמידים בתורה.
- במקביל למאמץ לגייס כל צעיר לצה"ל יפותח מסלול השירות הלאומי-אזרחי שיהיה מיועד לאוכלוסייה שצה"ל יחליט להפנותה למסלולים אלה.
- צה"ל יגבש תכנית רב-שנתית שתענה על מספרי המתגייסים הצפויים מאותן אוכלוסיות. בעדיפות ראשונה תורחב מסגרת השירות הקרבי לחרדים דוגמת הנח"ל החרדי ויורחבו המסגרות השונות לשירות חרדים בצה"ל.
- צה"ל ומנהלת השירות האזרחי מחויבים לפתוח מסגרות מתאימות כדי שכל אדם יוכל לשמור על אורח חייו הדתי ובאותה עת לקיים את חובת השירות בין בצה"ל ובין בשירות הלאומי-אזרחי.
- התהליך ילווה בקיצוץ משמעותי של השקעות המדינה בעולם הישיבות ובמצהירי "תורתו אומנותו", והגדלה משמעותית מאוד בתגמולם של המשרתים.
- האחריות לשירות הינה אישית. הגופים והמוסדות הרלוונטיים של המדינה יפעלו לשילובם של החרדים בשוק העבודה. לשם כך תוקמנה מסגרות להכשרה מקצועית תואמת.
- חיילים בשירות חובה יקבלו תשלום חודשי המקביל למחצית שכר המינימום בשנתיים הראשונות לשירותם ושכר מינימום בשנה השלישית.
- בתום שירות בן שלוש שנים, החיילים המשוחררים יקבלו עם שחרורם מצה"ל מענק שווה ערך ללימודי תואר ראשון או מקבילו. בנוסף, תגמול חיילי המילואים יוגדל באופן משמעותי.

11. הביטחון האישי

- זכות השתיקה של נבחר ציבור - חקיקת חוק המונע או מגביל ח"כ או שר להשתמש בזכות השתיקה בעת חקירה. ח"כ או שר שיבחר להשתמש בזכות זו יאלץ להתפטר מתפקידו.
- חיזוק הביטחון האישי - הגברת נוכחות משטרתית, טיפול בעבריינות רחוב והתאמת מספר השוטרים לאוכלוסייה כמקובל במדינות המערב.
- שינוי בסיס התקציב - ניתן להגדיל את תקציבי המשטרה באמצעות קבלת תשלומים על שירותים ובאמצעות הגדלת כספי החילוט מההון השחור, מהלבנת ההון וכמו גם מהגברת האכיפה בדרכים. ניתן גם לקצץ בהוצאות על-ידי שינוי מבנה המשטרה. היחס שבין המטה לבין כוחות השטח איננו יחסי לטובת המטה. פירוקם של המטות המחוזיים והעברת עיקר הכובד למטות המרחביים, ימנעו כפילות משרות, יחסכו משאבים וייעלו את עבודת המשטרה.

- **משטרה שירותית** - שינוי תפיסתי לפיו המשטרה רואה את האזרח שומר החוק כלקוח המרכזי. השוטר נועד לשרת את האזרח ולא להיות אדוניו. שינוי זה יוביל לגידול באמון הציבור במשטרה, אמון החיוני כל-כך לתפקודה הבריא והמלא של מערכת אכיפת החוק.
- **תדמית השוטר** - שינוי תפיסת מעמד המשטרה והשוטר והדגשת תפקידה כשומרת החברה הדמוקרטית.
- **שיטור עירוני/משטרה קהילתית** - העמקת השיטור הקהילתי היא תפיסה משטרתית הרואה בקהילה שותף פעיל בסיוע ללחימה בפשיעה ואת המשטרה כמחולל מרכזי על מנת לרתום שותפים ורשויות, לסנכרון האכיפה והטיפול בבעיות המטרידות את האזרח ברמה המקומית. שיתוף הפעולה עם הרשויות המקומיות הינו מרכיב מרכזי בשירות לאזרח. קיום השיטור המשולב והשיטור העירוני המשלב את עבודת הפקח עם השוטר, יאפשר את הגדלת הכוח המשטרתית והפנייתו למתן שירות יעיל יותר. יתרה מכך, איגוד המשאבים המשותפים עם הארגונים המשיקים, כמו רשויות מקומיות ומועצות אזרחיות, יגדיל את הנוכחות והבולטות בשטח. בדרך זו ניתן לפנות כוחות ייעודיים ומקצועיים לטיפול בבעיות הקלאסיות המשטרתיות.
- **שילוב של גופי אכיפה למלחמה בפשיעה המאורגנת ובהון השחור** - היקף ההון השחור בישראל מוערך ביותר מ-100 מיליארד שקל. לארגוני הפשיעה חלק בכחצי מסכום זה. הלבנת ההון הנצבר מהפעילות הבלתי חוקית בעיקר סביב הסחר בסמים, ההימורים הבלתי חוקיים והשוק השחור - נאמדים בעשרות מיליארדי שקלים. בשנים האחרונות אמנם הביאה פעילות המשטרה לפגיעה קשה בארגוני הפשיעה, אולם לא לחיסולם הכלכלי. לשם כך, נדרש שיתוף פעולה מלא מצד רשויות המס, בדרישה להצהרות הון של גורמים שהונם ורכושם מוחזק ללא הסבר משביע רצון.
- **חיזוק מערך הלחימה בעבירות ההונאה והמחשב** - בעידן מאגרי המידע הממוחשבים הפעילות הכלכלית והעסקית חשופה יותר מאי פעם לפשיעה מתוחכמת. עבירות ההונאה בתווך הקיברנטי הן אתגר גדול שיוצר עומס אשר יחידות ההונאה המשטרתיות כבר אינן עומדות בו. תגבור יחידות אלה במומחי מחשב יוצאי ממר"מ ויחידות אחרות בצה"ל חיוני לייעול הלחימה בפשיעה מתוחכמת ומתפתחת.
- **לחימה בשחיתות הציבורית** - אמון הציבור בגורמי אכיפת החוק (משטרת ישראל, הפרקליטות ובתי המשפט) נגזר ממידת אמונו כי אותן רשויות נלחמות בהגינות ובמקצועיות בשחיתות הציבורית ללא מורא ופחד מאנשי הציבור. לשם כך גם נדרשת הפרדה בין תפקידי היועמ"ש לבין תפקידי התביעה, וזאת על-מנת לייעל את עבודת האכיפה ולהפחית בעומס הבלתי סביר המוטל על משרד היועמ"ש. לצד זאת, ועל מנת להיות גורם מאזן לעצמאות התביעה הכללית, התנועה מצדדת בהקמת גוף בקרה על הפרקליטות כדי להגדיל את האמון בתביעה ולגבות את פעילותה בשקיפות הראויה והאפשרית.
- **המאבק בתאונות הדרכים והזרמת התנועה** - שימור מגמת הירידה בנפגעי תאונות הדרכים תלוי בשימור התקציבים לאכיפה ואף בהגברתם. נדרשת אכיפה מוגברת בשטחים העירוניים, שם נפגעים הולכי הרגל ובעיקר אוכלוסית הקשישים והילדים. יוגבר שיתוף הפעולה עם עמותות המטפלות במניעת תאונות הדרכים, כמו "אור ירוק" והרשות לבטיחות בדרכים, זאת על-מנת להגדיל את המשאבים הניתנים לאכיפה. עם זאת, החזרת כספי דו"חות התנועה (יותר מ-200 מיליון שקל) לתקציב משטרת ישראל והפנייתו לאכיפת חוקי התנועה, יסייע במידה רבה להגברת הביטחון בכבישים.
- **מערכי הכליאה והכיבוי** - יישום ומיסוד מערך הכיבוי הארצי שהוכפף בחוק למשרד לביטחון פנים. הקשיים ביישום החוק, שנגרמים בעיקר בשל המעבר מכפיפות לרשויות המוניציפליות, מעכבים את הצטיידות ואת ההערכות הנדרשת מלקחי אסונות השריפות ובראשם אסון הכרמל. המשך הצטיידות, ההכשרה והפעלת הכוח הם משימת הצלה לאומית.
- **שב"ס כארגון הכליאה הלאומי**, ממלא את ייעודו בשמירה על העצורים והאסירים. יש לחזק את תחום השיקום ולהרחיב את שיתוף הפעולה עם עמותות וגופי סיוע לצורך קיצור זמני התסקיר של קציני המבחן והעובדים הסוציאליים.

פרק ד'

סוגיות דת ומדינה

בחברה הישראלית קיימת הסכמה רחבה על הגדרתה של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית יהודית. עם זאת, רבים נוטים לפרש את המונח "יהדות" על בסיס ערכים דתיים בעיקר – דבר היוצר ניכור של אזרחים חילונים רבים למאפיינים היהודים של ישראל. התנועה מאמינה כי:

- מדינת ישראל היא הבית הלאומי של העם היהודי, בה הוא מממש את שאיפתו להגדרה עצמית על פי מורשתו התרבותית וההיסטורית.
- מדינת ישראל היא מדינה דמוקרטית, המכבדת את זכויות האדם ברוח עקרונות החירות, הצדק, היושר והשלום וברוח חזון המוסר של נביאי ישראל.
- **התנועה** מבקשת לאפשר לאזרחיה היהודים להעמיק את זהותם היהודית מתוך בחירה חופשית וללא כפייה.
- **התנועה** תפעל על מנת שיוסדר מעמדם הדתי של הזרמים השונים ביהדות, במדינת ישראל.
- הדרת נשים: **התנועה** רואה את הדרת והפרדת הנשים כפעולה אנטי-דמוקרטית שכל מטרתה היא לחסום את מרחב האפשרויות העומדות בפני נשים. **התנועה** תפעל כנגד כל ניסיון של הדרת נשים במרחבים הציבוריים, ברחובות, באוטובוסים ובכל מקום ציבורי אחר.
- אזרחות: זכאי עלייה יקבל אזרחות לאחר תקופת זמן (שלוש עד חמש שנים). קבלת הזכות תותנה בהצהרת אמונים למדינת ישראל, שליטה מסויימת בשפה העברית וידע במורשת ישראל, בתולדות המדינה ובמוסדותיה.

שירותי דת:

- **התנועה** תפעל לקידום מודל קהילתי למתן שירותי הדת בהתאם לעקרונות הדמוקרטיה ההשתתפותית.
- **מוסד הרבנות:** התנועה תומכת ברפורמה במוסד הרבנות הראשית שעקרונותיה המרכזיים הינם: ביטול האלמנט העדתי בבחירת רבנים ומעבר לרב עיר יחיד; מערך ההנהגה הרוחנית יתבסס על היוזמה בחברה האזרחית ולא על בחירה בידי הממסד; תקציבי הרבנים יועברו לקהילות אשר יעסיקו רבנים בהתאם לרצון ולצרכיהן; תקציבי הקהילות יועברו באופן שוויוני לכלל העדות והזרמים.
- **נישואין וברית הזוגיות:** התנועה רואה בנישואין כדת משה וישראל את דרך המלך של העם היהודי, אך זאת מתוך בחירה ולא מתוך כפייה. על כן, התנועה תתמוך בברית הזוגיות כדי לאפשר בחירה חופשית תוך פתיחתם של אזורי הרישום לנישואין. התנועה תפעל לכך שהרבנים רשמי הנישואין והדיינים העוסקים בדיני אישות יהיו רבנים מאירי פנים, המעורים בבעיות הזוגיות ומבינים ללבם של שני בני הזוג, גם מן הציבור החילוני. משפט המדינה יאפשר נישואין בכל טקס שיבחרו בו הצדדים, והדבר ישתקף אף במרשם. גירושין ייערכו בבתי משפט אזרחיים ובבתי דין דתיים. ואולם, לצורך נישואין מחודשים על האדם להיות פנוי הן לפי משפט המדינה והן לפי דיני דתו בפרשנותם ההלכתית החמורה.
- **ייצוג נשים:** **התנועה** תפעל למען ייצוג הולם של נשים בוועדה למינוי דיינים.
- הכותל המערבי ומקומות קדושים נוספים הם נחלת כל עם ישראל. התנועה תפעל לכך שיוקצה מקום בכותל המערבי ואם יהיה צורך בכך, גם במקומות נוספים, לתפילה בסגנון התואם דרכים נוספות ביהדות מלבד הדרך הרואה עצמה מחויבת להלכה.
- **התנועה** תקדם את ביזור הליכי הגיור כך שכל שלושה רבנים שלפחות אחד מהם הינו רב רשות מקומית, יוסמכו לחתום על תעודת גיור.
- **גיור:** התנועה תפעל לכך שהגיור יהיה מאיר פנים ומקל ככל האפשר לכל הפונים אליו. התנועה תפעל לשיתוף פעולה בין שלושת הזרמים ביהדות ברוח המלצות ועדת נאמן בנושא הגיור.
- **כשרות:** תוקם רשות עצמאית בענייני כשרות והיא תהיה בעלת סמכות בלעדית להנפקת תעודות כשרות או להתיר לגופים כשלהם להנפיקן (רגולטור). המשגיחים יעבדו מטעמה או מטעם הגופים הנ"ל. מקורות מימונה יהיו עצמאיים – אגרות שישולמו על-ידי יצרני המזון ומשווקיו. מחירי העלות של רישיונות הכשרות יהיו תחת פיקוח. תהיה ברשות זו מחלקה עצמאית שתנפיק הכשרים מטעם גופים רפורמיים או קונסרבטיביים.

- גוף שיוסמך להנפיק תעודות כשרות ואשר אינו מכיר ב"הלכה" על פי הגדרתה לעיל (סעיף 1), יפרסם בפומבי את מערכת דרישותיו לכשרות בכתב ויציג מערכת פיקוח סבירה עליהן.
- על רשות הכשרות ייאסר לערב שיקולים זרים במתן ההכשר או בהשגחה על כל גוף המספק מזון ללקוחותיו. כגון: למנוע אישור כשרות בשל קיום טקס נישואין רפורמי באותו אולם וכדומה. חילול שבת במטבח באולם חתונות עשוי להוות עילה אמיתית להימנעות ממתן הכשר או להגבלתו.
- תיבדק האפשרות להנפיק סוגי כשרות שונים מטעם רשות הכשרות. אחד מהם יאפשר היתרים דחוקים וייתכן שאף שימוש בכלים שנתבשל בהם אוכל בשבת.